

Prj exponit pudicos. i. castos. qz castitas e generalit
oz uirtu qz pudicitia. na pprii castitatis est reprimere
pudicitiam ex qz omnia mala. de psti. na cocu
piscencia. z de hac castitate sic gualiter sumpta i. c. si
eiz de peni. di. ij. loquitur tex. qz dicit qz nemo gloriari
pot se castu hre cor. sic et pot intelligi tex. in au. d. le
no. §. sancim. colla. ix. all. in gl. na bec castitas sola
possibil e deo aias pntare. ille m. tex. n. loquitur de ca
stitate gualiter sumpta sz put e vrus particularis. put
e abstinentia a pmixtione ueneria. z lz ille tex. sic alle
gat coter p gl. qz castitas sola e zc. m. n. sic loquitur sz
dicit qz castitas est possibilis deo aias pntare. no m. i.
telligas qz sola castitas sine alijs uirtutibz hoc possit
sed dicit de castitate. ppriacionez vntu. nemo. n.
pot hre una vntu i actu quomin? heat alias. xxxij.
q. i. cu renuclat. bn ucy e qz unu opus vntu hf sine
alijs vntutibus z tunc nihil pdest. ut i. c. debeat. j. de
re. iuris. sed vntutem uera hre no pot sine alijs. uide
bo. tex. cu no. gl. i. c. nisi. §. porro de renu. de quo
et p beatu Tho. scda scda. q. di. z ibi ena dicit qz pro
prie pudicitia psistit circa extrinseca z circa signa uene
reoz. ut snt aspectu pudici z oscula. Castitas vo stri
cte supta cocernit ipsa comixtionem uenerca. un. pudic
citas no e. pprie uirtus sepata a castitate sed respicit
quada circustantia castitatis. ad pdicta. xxxij. q. v. c. nec
solo. z. c. qz uiderit. In gl. i. v. p dilectu. ibi qd qde
seruat i pnti copilatone. sz hoc facit. qz dicit. Greg.
ix. auctoris huius copilatons no solu ponitur in fi.
uolumis. sz et i medio. ut p3 in. c. h. ppetuus. de fi.
istru. z in. c. mulieri. j. d. iurcur. So. itellige qz serua
tur iste ordo pntat z posteritatis respectu tituloz n.
respectu uoluminis. z ita et dicit glo. i. l. i. c. d. no. co
di. copo. un. i. co. ti. decre. que pmo emanauit pmo
pontif z hoc respectu diuersoz auctoz no respectu eius
de. qz sepe decre. postea edita primo pontif ex quo n.
dnoraf diuersitas i auctore. z uide bo. gl. i. c. ad hoc
de offi. archi. z i eo qz attendit ordo i rubrica elatur
argumetu qz licita e argumetatio a rubro. de quo p
glo. i. c. cu dilecta. j. de cofir. uti. ul. iuri. in. c. cum mo
nasteriu de elec. i. l. i. c. ne fideius. do. den. z in. l. i.
C. ctiā ob chirogra. pecu. pig. de pos. z i au. ad bec
C. de usuris i. c. i. z. c. si sup d. offi. dele. li. vi. z i. c. ti
bi qd de rescrip. li. vi. cu si. uide p spe. i. ti. de disputa.
z all. ad fi. z ibi p Jo. an. i. addi. Et solutio e qz aut
qitur de Ricis decretoz z i illis no est licita argum
tatio. qz n. snt auctentice. tu qz no fuerit edite a magi
stro Gratiano sz a quoda alio. tu qz aliqre repunt
falle z corrupte. ut dicit glo. i. c. charte. ij. q. ix. quaz
no. z hoc excepta pria Ricā. qz est auctentica sz Spe.
z Jo. an. ibide. sz no uideo un. sumat hac auctorita
te. qz no apparat qz et ipsu uolumē decreti fuerit ap
probati. ut no. Jo. an. i. c. ij. de rescrip. z p3 et ex in
specto de ipi decre. ti. ubi nec i pn. nec i fi. d. qz fuerit
approbatu. Itz Ricā pria decreti no loquitur disposi
tue sz tm fuit posita ad declaracione libi. fatcor bn
qz illa rubrica declarat finalē uentionē illius copilatio
nis. un. potius d3 dicit uera qz auctentica. De Ricis vo
decretaliū z legu dicitu. qz aut psonant nigro z pnt
allegari ut nigru z iō quodidie allegamus ut i rubro
z nigro. j. ut ecclē. bene. z. C. ut nemo inuitus agere
copcl. z. C. nequis in sua ca ius sibi dicat z hoc uerū
qz ozo e perfecta. ut i pdictis si milibz. secus si est im
perfecta ozo fm Jo. an. ut i Ricā d. offi. dele. p3 z d.
rescrip. sz die qz tuc no pnt allegari dispositiue. sz bn
ad aliu effectū pnt allegari. z licita e argumetatio ut
j. dicit. Si uero rubru pdicit nigro tuc stat nigro. qz
rubru uent ad declaracione nigri. si uero latius lo
quit rubru qz nigru tunc unuz supplet p reliquuz z
ecouerfo. ut no. Butri. in pall. au. ad b. Idē die si
rubru loquitur clarius z spatius qz nigrum. quia tunc
nigrum intelligitur scdm rub. u. uide gl. no. i. l. i. c. d.

psf. qz i ur. cōstā. li. xij. facit gl. in. c. cū monasteriuz
de electi. Et aduerte qz Ricā pnt allegari ad quatu
oz effectus prio dispositiue sicut allegat nigru. z hoc
pcedit qz rō e pfecta z psonat nigro. ut i Ricā ut ce
de. bene. zc. 2. allegat fm modū quē iducit glo. i.
c. i. z. c. si sup grā pall. z i. c. bōe d. pfr. uti. ul. iuri. v3
ex quo mā executorū tractat sub Ricā d. offi. dele. cr
go executor h3 delegare. 3. allegat qz ex una lege
luno. c. elicitur uarie lecture ut capiat illa que pgru
it rubro. ut dicit gl. i pall. c. cū monasteriu. 4. Qu
to allegat ex ordine ipsaz Ricā sic allegat Jo. an.
i. c. i. de mu. peti. z dixi i. c. ex pre de appel. z no. i. l.
i. de pfr. tuto. In glo. fi. ibi fuerit mortui d. serro
no. gl. p pcedia testiu dicitu qz oēs fecerūt aliqd ut
no uicac corū dicitu si pauci ex illis illud n. egerūt. z i
eo qz glo. tāgit an de modico sit curādū. die. ut i. c. si
pponete de rescrip. Et quoad pncipalē qdcm glo.
breuiter pot dicit qz uicdū e de decretalibz huius opi
latōis i iudicis z i scholis fm ipsarū itētū. qz si e pri
uilegiū debemus uti ut pncipalē. si vo ius cōe z tuc
fm ius cōe. z sic clara e lra. In ca. glo. i. ibi. de fi.
istru. pastoral. Jo. an. dicit qz respectu decretalium seu
cūagantiū qz emanauerūt post hāc opilationē tenēdū
e id qd h3 i. pemo. vi. libri. z qd no. p glo. vii. fm do.
Car. pcedit dicitu glo. respectu carū qz emanauerunt
an copilationē. qd no. pcedit. qz oēs decretales ema
nate an hāc opilationē snt reserate p istā ut p3 i fi. tex.
ubi mādat hāc opilationē tm obseruādā. Ille ergo
decretales i hac opilationē n. iserte uident reserate l
rāqz supfluc uel tāqz pnc. z sic n. licitū amplius aliqz
ex illis allegare ut disponat sic ante disponbat. Sz
dic clarius qz aut querit de cūagantiūbus editis an
hāc opilationē z oltz in illis hēbat locū. c. pastoralis
nā illud emanauit an illā copilationē sz hodie snt rese
cate. ut. s. dixi. aut querit de cūagantiūbus editis post
hāc copilationē. z hodie et snt reserate p id qd h3 i. pe
mio. vi. li. Estat ergo necessario cocludere qz. c. pa
storal. h3 locū dūtaxat i decretalibus extrauagantiū
editis post copilationē. vi. li. Et aduerte ad unū qd
colligit ex hoc tex. uicta glo. qz pbabiliter i iudicis
dubitari pot de extrauag. z idē pbat tex. in. pemo
vi. z facit h. multuz p. Bar. in. l. cū prolaf. ff. de re iu
di. z pro cōi modernoz n. fia in pzeall. c. pastoral. ut
sententia lata p extrauagantes no sit ipo iure nulla. cu
ius cōtrariū tenui i. d. c. pastoral. z uide qd ibi dixi.

De summa trinitate z fide catholica. Ricā.

Glo. cōtinuat Ricā z fit pntuato ad ostēden ordi
nē i uolumine seruati debet. n. pōnes sub cōgruis
titul collocari. ut no. s. i. pemo. z et i. pemo. li. vi. z
C. de nouo codi. ppo. ipria pntō. possz z alr pntua
ri sz pntuato glo. sufficit. de mō. Ricā h3. xxij. di. qz
ēps. ubi e pulcher tex. pntēs sup quo fit examinād
ēps i et pntōe z icidēter tractat d. summa trinitate.
Itz d. psc. di. ij. i. c. fi. z di. ultia i. c. pe. z ul. repetit
i. vi. z i. de. Et p intellectu rubricē i qd d3 d. summa tri. z
fi. ca. qz d3 dicit d. summa z qz d. catholica. Quoad p
mū dicitu qz d3 ad d3ā aliaz trinitatū qz no snt sum
me. ut e trinitas i cādela ubi e splendor ignis z calor.
fi. n. itēdit hic tractat d. rali trinitate sz d. summa. Itz
scdo adicit catholica ad restrictōne vbi fidei. nā fides
sz etymologiā uocabuli d3 qz p ca fit qd dicitu est. vñ
ut restrigeret hoc vñ qz no itēdit tractare de fide sic
gualit sūpra adicit catholica. z catholica idem est qd
ulit. nā grece catholicon ulēm uocat sz Boe. d. trini.
hec. n. e fides ulis respectu diuersarū regularuz. z qz
eius cult? p oēs mūdi terminos emanauit. iuxta illō
psal. In oēs terrā exiit sonus eoz zc. In gl. i. l. i. ibi
vñ vñ iserēdū qz fides e spes. ista gl. nitit impugnare
diff. nūonem apū. tū. quia non est conuertibilis cum
suo

fuo diffinito qz spes est sbā sperandarū rerū zc. tū
quā non est fides. **F**ē quā diffinitio apli tm cōpre
hendit futura. sed doc. cōmunif saluant diffinitionez
apli. maxime p r id quod dicit i ipsa diffinitōe ar. n̄
apparentium zc. que uerba pnt se hēre ad preterita
pntia z futura. **N**on ob. quod in ipsa diffinitione p
cedit dum dicitur qz est sbā sperandarū rerū zc.
quia sic exponitur. **F**ides est sbā. i. fundamentū seu
firma substantia sperandarū rerū quia facit sub
sistere i nobis res sperādas i pnti p spē i futuro per
rē. un̄ n̄ apprehendit simplr futura res sperādas. i.
illas res quas spectare debem⁹. z hoc pōt referrī taz
ad pntia qz ad preterita z futura. dū postea dicit ar
gumētū n̄ apparētū. iō sic dicit. qz cū uolum⁹ aliqd
pbare dicim⁹. **A**brabā sic dixit. **I**ps sic dixit zc. z ex
his sumim⁹ ar. i. pbationem n̄ apparētū. z hoc per
m xfm snāz li. iij. di. xxiij. qz multiplicat diffinit spc.
z dicit qz spes ē uirt⁹ qua spūalia z cetera bona sperā
tur. i. cū fiducia expectant. z uenit spes cū fide. qz
ē de insibilibus sicut z fides. nā qz nō sperat ea q
uidet. sz differūt spes et fides. qz spes ē tm d futuris.
fides aut hz se ad oē ips ut in glo. **F**ē fides ē bona
rū z malaz. nā ex fide dānatio z uita eterna credun
tur. **S**pes vō ē tm bonaz rez. qz nemo sperat seu
desiderat sibi mala. **F**ē fides ē suaz z aliay rez. nā
ex fide hō credit se sempiternuz z angelos semper
nos. spes vō ē suaz rez z ad se pntentiū. qz qz tm
sperat seu desiderat ea que sunt ad sui pmodū. ut ē
uita eterna. **E**t ex predictis hēs defensatā diffinitōez
apli. z qd sit spes z quid sit fides z i quo ueniūt z i
quo differūt. **I**n ea. glo. ibi z ēt demones. uult er
go gl. qz demones hēt illā informē. qz n̄ hēt illā in
formatā a charitate. z hāc fidē dicit glo. hēc ptauos
z infideles hoies. **I**a. de albega. refert magistrū sentē
tiay z alios thcologos tenere demones n̄ hēc fidē ēt
iformē. qz fides pōt habitare in ptauo illū i bonū in
ducēdo. qd n̄ ē i demone. qz nō pōt aplius illuz tra
here ad bonū. **I**tez fides isormis. put est fides sapit
nām fidei formate. z sic fides ē isormis ē uolūtaria
certitudo ut dō i diffinitione gl. vii lz ptaui hoies uo
lūtarie credāt demō tm nō credit. qz eius credere ē cō
tremiscere. nā deliberato uelle n̄ uellet demō deū cē
nec articulos fidei cē. z sic i eo fides n̄ cadit. do. Lar.
nūf saluare dicit glo. dices demone hēre fidē oīo in
formē. sz ptaui hoies habēt isormē sz nō oīo. naz de
mon credit sine aliqua iclinatione sz ptaui homines
cū aliqua iclinatione. puto primū dicit uerius. qz ut
s. dicitū est i fide requirit uolūtatis i credere z hāc uolū
tatē demon nullo mō hz. uide tm p magistrū scētiaz
i loco pccall. **I**n ea. gl. ibi fides nra eadez ē i sbā.
aduerte qz secundum **I**n. glo. dicit sibiūpū. nam b i
pūm. dicit unā cē fidē numero z tm. i. dicit qz distāt fi
des nra z antiquoz i qlitate. z ex eo qz dicit distāt. in
pli nūero aperte inuit plures cē fides nūero. z iō ele
gātius dicit qz i fide nra z antiquoz diuersitas
notari nō pōt cū i se nō differāt. sz notat diuersitas
i mō credēdi. z qz unica sit fides nra z antiquoz hz i
c. i. e. ti. i. de. z istat **I**n. an. i. expōe hui⁹ v. ofanna
z fferi **A**ug. tenē qz ē uox obsecratiōis mētis affectū
magis exprimēs qz rē aliquā designās. sicut apō latī
nos heu ē uox dolētis z pape admirātis ista. n. feri
bi nō pnt z iō dicit **D**iero. z **A**ug. qz vbi ofāna nō
potuit trāsferrī i latinū. quidā exponūt seu iterpreatā
ofanna. i. glia. alij redēptoz. alij saluifica. que ueni
unt dō q saluauit totū mūdū. alij qz idē ē dicit qd sal
uū me fac obsecro. ab ofi qd ē saluifica z ana qd est i
terictio obsecratis. iō fm **I**n. an. dberet dicit ofāna
sz uocabulū corrupte. pscrī. **I**n ea. glo. ibi pncipa
les aut articli fidei. in hac pticula glo. pncipliter duo
sūt exāanda pmo quot sūt articli fidei. z qz gl. dicit
qz clerici tenentur illos scire explicitē z laici implicite.

Quid ē scire iplicate z quid explicitē. z pzo p itcl
lectu pmitte qz articulus sz **I**n. de sā. uic. ē idiuidual
ueritas supra rationē nos artans ad credēdū. exem
plū i illo articulo cōceptus seu incarnatus. naz qz hō
fuerat pceptus sine semine ē supra oēm rōez. z n̄ h̄
lominus hoc credere debemus. **E**t quoad pncipalē
qōcm v3 quot sūt articli fidei. glo. hic dicit qz sūt. vij.
quos enumerat. z aduerte qz ponit icarnatōnē z na
tiuitatē pro uno articulo. qd n̄ placet doc. qz sūt diuer
si articli. qz quilibz eoz artat nos sup rōcm ad cre
dēdū. de icarnatiōe. s. dixi de natiuitate p3. qz ē sup
ratiōnē qz uirgo parcat z qz post partū remaneat uir
go. **I**te i eo qz gl. dicit baptismū cē articulū fidei nō
bñ dicit fm doc. z bñ qz baptismus nō ē articulus sz
sacramētū. ut hic i. s. sacran ē u3 z sic remanēt. vij.
articli tollēdo baptismū z diuidēdo pmo articulū i
duos. **E**t aduerte qz isti articli enumerati i gl. pccr
nūt humilitatē. alij vō dicūt ut refert glo. qz sūt. xij. z
hoc respectu cāc efficiētis. qz. xij. fuerūt apli cōponen
tes symbolū z qlibz appositū ptē suā. **T**heologi cōit
tenēt ut refert **I**n. an. qz sūt. xiiij. tenentes hoc ex pie
mē quozū. vij. pccr nūt diuinitatē. vij. humanitatz.
ad hoc adducūt illud **I**n. xvij. hec ē uita eterna ut co
gnoscātē solū deū z **I**esu3 xpm que3 misisti zc. z sic
p3 qz i credibilibus z i articulis debent cē ista duo oc
cultū deitatz z mysteriū humanitatis. d reliquis. vij.
pccr nēbus humanitatē habes h i glo. **I**n alijs vō
vij. pccr nēbus diuinitatē. primus pccr nūt diuinam
cēntiā dū dō i singulari. credo i deū. i hoc. n. debem⁹
recognoscere diuinā cē cēntiā z unicā sbāz. **T**res vō
sequētes respiciūt psonas ipsius trinitatis dū dicitur
Credo i pccm. itē z i filiū. itē z i spūm sc̄m. reliqui vō
tres pccr nūt operatiōes ipsius trinitatis. quarū pziā
psistit i collatiōe nature. i. i ipsa creatōe dū dō. **C**re
atorē celi z terre. **S**cda psistit i collatiōe gfc dū dicit.
Catholicā scōrū cōem remissionē pccozū. **T**ertia pziā
psistit i collatiōe glē dū i sine dō. **C**arnis resurrectionē z
uitā eternā. z ex his iunctis illis enumeratis i gl. bñ
tur. xiiij. arti. vij. pccr nētes diuinitatē. z. vij. hūani
tatē. **D**icētes vō qz sūt. xij. articli dicit qz arti. cō
cernētes psonas trinitatē nō sunt tres sz qz faciūt unū
articulū. ut credo i patrē z filiū z spūm sc̄m. z sic rema
nēt. xij. sex pccr nētes diuinitatē z sex humanitatē. z
dicit qz icarnatio z natiuitas faciūt unū articulū. z
sic faciūt sex. qd nō pcedit fm rōcm supradictā. **F**ē
ut numerus sit cōpletus diuidūt articulū collatiōis
glie ut carnis resurrectionē z uitā eternā. sz pcedens
opt. v2 uerior z magis euacuat mysteriū fidei. **I**n
ca scōm pncipalr examinādū. f. quid ē scire explicitē
z qd iplicate. dicitū fm doc. qz explicitē ē scire explici
re articulos fidei distiguere. z defēdere. **I**mplicite vō
ē credere fm qz ecclia credit ita qz suā fidez submitte
fidei ecclie. z itatū ualēt h fides laici qz si rōne nālis
motus credāt pccm maiorē filio uel alit errēt nō pp
hoc sunt heretic. qz n̄ ē illa fides eoz. sed fides ecclie
cui se submitūt. z hoc uerū dūmō ptnaciā nō defen
dāt errorē suū. ad hoc. c. dānamus. j. c. iij. z. c. hec ē
fides. xiiij. q. i. **E**t aduerte sz **I**nno. qz sz diuersita
tē hoium qdā datur mēsurā credēdi z scēdi. nā laici
adulti debēt credere unū cē deuz remuneratōrē oīuz
z credere articulos fidei iplicate. hāc mēsurā debēt ex
cedere clerici hntes curā aiārū dber. n. scire articulos
fidei explicitē. xxxviij. di. c. i. z. ij. **E**pi uero debēt p
scit ut oī pscētū iddāt rōez. xxxvi. di. s. cccc. xxxviij.
di. oēs psallēt. ēt deliberato consilio si oportuerit z
habito pscitō cū sapientibus. **C**lericis uero iscrioib⁹
qui nō habēt expētas ut possint itēdere studio z ha
bere magistrōs sed ppropys manibus sibi uicū. que
rūt uidetur sufficere fm **I**nno. si credāt iplicate sicut
z laici. debēt tm aliquid plus scire de sacramento alia
ris i quo quondie uersantur. sed si habēt expētas nē

peccat si n̄ instat ut plus sciat q̄ laici. n̄ sacerdos in foro penitentie d̄z p̄scrutari quare n̄ p̄fecerūt i cogni tōe fidei. an pp̄ gressitate ingenij. an pp̄ defectuz ex pensaz. an qz p̄tulerūt cognitōi alia bona opera. puta qz itendebāt pauperibz. nā lz ob hanc cām im pune p̄tmittere hanc cognitōne fidei. Itē z sciam iuris possunt p̄ferre cognitōi fidei si addiscāt ut defē dāt paupes i iudicio qz h̄ e p̄ctat opus. n̄ tū debet ita illā p̄ferre quominus p̄ficiant c̄t in cognitōne fidei mō p̄dicto. Laicos uero habētes talentū i ge nij n̄ putat Inno. peccare si n̄ insitūt cognitōi fidei. qz ad hoc non uersat̄ coz. p̄fessio. s̄at. n. e q̄ talēuz i genij n̄ abscondūt i terra. z p̄dicta. p̄cedūt quoad p̄ctm̄ icurrendū. s̄z quoad. hoc ut q̄s iudicē heretic⁹ n̄ ut d̄tia. qz d̄tic⁹ et l̄fatus errans i articulis fidei n̄ ē heretic⁹ si p̄nacter n̄ defendit suū errozē maxie si credit eadēz sic tenere. ut i p̄cal. c. d̄namus. z. c. hcc ē fides p̄cal. quod nō.

Firmiter. Nō solet sumari. s̄z p̄ summa diuidit̄ i duas p̄ res p̄ncipales. s̄a ibi una vō. p̄ia tractat d̄ summa trinitate z c̄ opibus. de fide ca tholica z articulis fidei. sc̄da ps p̄ncipalis tractat de sa cramentis. z p̄io de sacramēto eucharistie iherēs de sa cramentō ordinis. sc̄do de sacramēto baptismi ibi sa cramentū. 3° de sacro p̄nitētie ibi z si p̄. 4° d̄ sacramē to p̄iugij ibi n̄ solū. Nō. p̄io qual̄ d̄z cē fides. d̄z enī cē firma. ē. n. firmitas aī p̄stanta qz app̄chēsiōe ita q̄s inheret ut aliquo impulsu ab eo cuelli n̄ possit vii nō ē v̄a fides ubi ē titubatio. sed d̄z homo cō stans z firmus in credēdo. nā dubius in fide iudicā f̄idelis. ut i. c. i. de here. Item d̄z esse simplex qz d̄z quis credere sine p̄lica nō aūt aliqd̄ addere d̄ suo l̄ distiguere s̄z simplr̄ credē sic credit ecclia catholica. Sc̄do collige ibi cōstremur. qz q̄s p̄t̄ p̄t̄erī nō so lū ea de q̄bus h̄z uerā sc̄iaz z cognitōne. s̄z et̄ ea q̄fir mit̄ credit. sic et̄ p̄z in p̄sitiōibus ad q̄s quis r̄idz p̄ uerbū credit. ut i. c. ij. de cōf̄. li. vi. z q̄d̄ ibi nō. p. gl. z i. c. cū cāz de iura. calū. et. l. ij. C. co. p̄ Inno. i. c. ex l̄ris de iureiu. Nō. qz unus solus est uerus d̄us. z d̄f uerus ad d̄tiaz factoz s̄z gl. uñ ut d̄ic̄ bea. I. ho. i cōmēto huius ti. iō deus ut uerus qz essentialr̄ z na turalr̄ est de⁹. Alij vō dicunt̄ dij seu dei p̄ adoptionē seu p̄ nūcupationē ul̄ diuinitatē p̄ncipandez. ut psal. lxxxi. ego dixi dij estis nō cī sūt ueri di. s̄z dicūt̄ur dei per adoptionē. qz boni iudicant̄ filij dei. ut ibi sequit̄ z filij excelsi oēs zc. Quidā vō dicūt̄ur di s̄z opi. errā tiū ut psal. lxxv. dij coz demonia zc. Itē qz uer⁹ deus ē eternus i mēsus z icōmutabilis icōp̄chēsiibil̄ oipotēs z ieffabil̄. z declara ut i glo. Et ex eo qz dicit̄ ieffabil̄ p̄z qz de⁹ seu cēntia diuina nō p̄t̄ ostēdi nec demōstrari per aliquā silitudinē. nā s̄z p̄bm̄ p̄ncipiū qd̄ est deus nō est cōceptuz sub gnē nec sub diffinitōe nec subiacet d̄mōstratiōi ex p̄te qualitatē q̄ntitatē quo titans ubi z q̄n̄ z motus. nec ē aliqd̄ sibi sile nec com mūicās nec cōtrariū. uñ nō p̄t̄ assimilari alicui crea ture lz aliq̄n̄ hoc fiat ad eruditionē simplicium. attrin gere tū nō possumus quia nō p̄t̄ dari tanta silitudo inter creatozem z creaturam qn̄ maior silitudo sit denotanda z iō dicebat Aristoteles qz p̄ima cā ē su perior narratōe iō d̄ficiūt̄ l̄gue i eius narratōe. naz rem qualz ostendimus per cās. ut dixi. s̄. i p̄ima gl. p̄oc. sed deus nō h̄z cās. qz est p̄ima cā causās z nō causatus. z iō uere deus demōstrari nō p̄t̄ lz aliq̄n̄ demōstramus p̄ creatā z causata ab eo. s̄z hec non ē uera cognitio. Nō. qz cēntia diuina est inseparabilis respectu s̄bē s̄z respectu p̄sonaz ē discreta. qd̄ clari⁹ p̄bas. j. i. v. hec sc̄a trinitas. uñ p̄z z filij z spirit⁹ sc̄us unā habēt s̄bāz unā nāz z cēntiā iduisibilem s̄z p̄so ne sūt discrete. qz p̄z non est filius neque filius p̄z z dicūt̄ theologij qz respectu s̄bē trinitatē nullū exemplū

fatis idoneū i creaturis recipi p̄t̄. Itē collige qz pat̄ a nullo p̄cessit: fili⁹ vō a p̄ze nat⁹ ē ab c̄no. tū sp̄s sc̄us p̄ ispiratōne p̄cessit ab utroqz. qd̄ ē p̄ grecos d̄i cētes sp̄m̄ sc̄m̄ t̄m̄ p̄cedē a p̄ze. de q̄ clari⁹ i. c. i. j. co. li. vi. Nō. i. v. unū. qz oīuz creatoz uisibiliū z iuisibi liū sp̄ualit̄ z tēporalit̄ deus ē p̄ncipiū. qd̄ ē p̄ m̄ltos hereticos. Item collige qz deus simul ab initio t̄pis cōdidit oīa. d̄ q̄ d̄ic̄ ut in glo. Itē qz creatura āgelica z mūdāna idēst bruta fuit post creatā q̄ hūana. p̄t̄ mo. n. creati fuerūt angeli z alia aīalia bruta q̄ hō. z rōez. j. d̄ic̄. Itē nō qz angelus h̄z nāz sp̄ualē t̄m̄. nō enī h̄z coz⁹ sicut hoies h̄nt. alia vō aīalia bruta p̄sistūt ex cozibus t̄m̄ sine aīa. hō uero tenet mediū iter angelos z aīalia bruta. qz cū āgelis participat re spectu anie rationalis. cū brutis participat respectu cozporis seu anime sensitiue. uñ d̄icēdū qz hō partici pat de oībus. nā h̄z esse cum lapidibus et uiuere cūz plāt̄ z s̄t̄ire cū brutis z intelligere cū āgelis. Nō qz demones fuerūt creati bōi s̄z per se abutēdo libe ro arbitrio s̄i sūt mali. Et ex h̄ collige qz angeli h̄nt liberū arbitriū. s̄z ut d̄ic̄ gl. sing. in. c. q̄ eps. xxiij. di. angelus demō z hō habēt liberū arbitriū. angelus semper utitur ad bonum et mercē. diabolus s̄p̄ ad malū z ideo quotidie fit peior. hō utit̄ p̄it̄ ad utzqz. Nō qz demones peccauerūt per se idēst sine alicui sus suggestione. iō non habent r̄mediū sicut homo qui peccauit suggestiōe diaboli. Et ex hoc et ex t̄x. collige d̄tiaz inter peccatum hoīs z demonis. Nō in v. hec sc̄a. qz deus tribuit legem generi humano per moysen z alios p̄phetas. ex hoc colligit̄ qz q̄s possit per alium docere nō tū per alium addiscere. per qd̄ arguit Hoffre. d̄ nobiles z delicatos m̄t̄tes res repetitores ad scholas ip̄i uero iacēt i lecto. sūt enī quedā que sic requirūt operā p̄sonalem qz p̄ ali um explicari n̄ p̄nt. ad hoc. l. iter artifices. ff. d̄ solu. z. c. si. d̄ offi. d̄cle. z. p̄ illa iura z s̄ilia Bar. brix. tenu it in q̄one d̄nicali quā uidē in reglā q̄ per alium. li. vi. in mercu. qz doctor q̄ p̄misit scolaribz legere per annū nō p̄t̄ eis inuitis alium substituere enāz eque idoneū. Et vō in. l. i. C. de cadu. tol. t̄z d̄riū z uide pleius p̄ Jo. an. i p̄cal. reglā. Bar in. l. nemo ē. ff. d̄ duo. re. t̄z qz si doctor erat solit⁹ s̄p̄e substituit̄ ex cā v̄z tacite actū esse ut possit substituere. z sic p̄t̄ recipiat interpretationē ex cōditione persone. qd̄ nō. facit. l. excepto. C. loca. Idē si erat p̄suetudo i studio ut possit q̄s aliū substituē. qz h̄ v̄z tacite actū. ar. i. l. qz si nolit. §. qz assidua. ff. de edi. edict. qd̄ et̄ nō. ut p̄suetā itelligat̄ i p̄tibz. fac. l. cū qd̄. ff. si cer. pe. z. l. fi. C. d̄ fideius. z. c. pp̄ sterilitatē. z qd̄ ibi nō. de loca. his uero cessantibz t̄z qz n̄ possit substituē nisi eque bonū. z in p̄ctu hoc fuerat expresse actū qd̄ nō. bñ fa cit. l. inter artifices p̄eall. magna tū ē d̄tia inter doc. nā z si un⁹ h̄z cādē peritiā respectu discipline forte n̄ h̄z peritiā docēdi z ipsā disciplinā tradēdi. Itē nō qz actus incarnationis fuit explicatus cōit̄ a tota tri nitate filius tū solūmō fuit incarnatus. z pone creplū in se uellicte duobus aduuantibus. naz oēs uellicrūt sed unus remanet uellictus. uñ pp̄ opera inseparabi lia trinitati actus fuit explicat⁹ ab oībus: filius tū so lus fuit incarnatus. z d̄ic̄ cōceptus ex sp̄u sc̄o. ut. j. sequit̄. Qualiter aut̄ fuerat cōceptus ex sp̄u sc̄o docto res h̄ alr̄ nō declarāt. sed d̄icēdū qz oī fuit p̄ceptus de sp̄u sancto. qz sicut membra hoīs formāt̄ur i utero matris ex semie humano ita mēbra xpi sine semine fuerūt formata ex sp̄u sancto z sic exponūt̄ theologi qd̄ nō. Itē collige qz christus fuit uerus deus z uer⁹ homo. fuit. n. p̄positus ex duabus naturis ex diuina f. z hūana. habuit. n. diuinitatē in se z etiam ueram humanitatē. qz habuit uerā carnē humanā z uerāz aīam rationalē z itellectualē isformantē coz⁹ sicut h̄nt ceteri hoies. p̄cor. c. cū xps de here. z inquantuz homo

homo erat passibilis et mortalis. unum poterat pati omnes penalitates seu passiones quas homo pati possit. unum equatum homo passibilis fuit fame et siti et accerrima pena in cruce et timuit mortem quam quis homo naturaliter timet. unum rogavit patrem ut transferret a se illam mortem acerbam et horum ipsi homo naturaliter. homo timet nec potest timorem expellere ratione. unde textus cum gl. i. c. nolite timere. xi. q. iij. Item erat mortalis. unum nisi exspirasset in cruce defecisset semio sicut et qui libere homo defecit sed post resurrectionem illa caro quam assumpsit non fuit amplius passibilis. quia fuit glorificata. et quatuor sunt dotes glorificationis carnis. dotata. n. caro agilitate subtilitate claritate et impassibilitate. Ex his quatuor dotes dotabitur corpus cuiuscumque hominis adepturi beatam gloriam. quia post glorificationem non poterunt amplius pati corpora unum non morietur amplius. et quare homines resurgent cum corporibus unde gl. i. de. i. c. ti. Item non. ibi cum suis propriis corporibus. etc. ar. quod post resurrectionem lingue loquentur. de quo per glo. in. c. si quis diaconus. l. di. et hoc colligitur usque ad. §. una. unum primo expediatur ista parte. Item oppositum. Item textus. equatum dicitur deum deus bonos esse creatos. ob. cni. c. i. xvi. q. ij. et de peni. di. ij. c. principium. ubi dicitur quod deum non acquiritur habere charitatem. Sed dicitur doc. quod deum non habuit illam charitatem quam deserit non potest habere aliam charitatem habuit. unum fuerunt demones creati in statu innocentie et habuerunt liberum arbitrium et per se facti sunt mali. Item 2o quod quod est istud principium quod est creator omnium etc. Sed hoc principium est causas non causatum. et quod unum sit principium per se. quod aliter dicitur in infinitum. nam ubi ponimus creatum ponimus et creatorem et sic iterum in infinitum. oportet ergo necessario fieri quod unum sit principium a quo omnia dependet. nec cepit deus esse. quia si cepisset oportet quod exiit de potentia cendi ad actum. sed alius cum non eduxit per se dicta. nec seipsum quod secundum hoc precessit suum esse vel seipsum quod est intelligibile. Et quod unum sit principium et non plura. probatur secundum hoc doc. nam si ponimus plura principia. aut sunt concordia aut non sunt concordia. si non concordia tunc creatum unum destrueret creatum alterius. ex quo dicitur priora et opposita nam. Si vero sunt concordia aut unum perfectum et aliud minus perfectum. et tunc minus perfectum producit opus imperfectum. quod est id quod habet beneficium. i. ubi et erunt omnia valde bona. Si vero unum est perfectum. aut sunt equalia aut inequalia. si equalia alterum superfluum. si inequalia ergo alter non est oportet. Item 3o quod quod homo fuit creatus post mundanam seu brutam naturam cum homo post angelos sit nobilissima creatura. Sed dicitur Augustinus. hoc factus fuisse ne homo sumeret carnem superbie ex ordine primogeniture. nam cum homo fuerit creatus ad imaginem dei quoad proprietates anime et ad similitudinem quoad gratia. i. ad virtutes poterat ex hoc augeri carnem superbie. unum homo primo fuit formatus ex limo terre ex agro damasceno et postea fuit translatus in paradysum ad ostendendum quod esse paradysum non est ex natura sed ex gratia. Secunda ratio potest assignari. quia cum homo deberet preferri ceteris creaturis. id equum fuit illas primo creari. vel tertio oportet quod primo dente extrema ad hoc ut postea deum mixtum seu medium. Item in gl. i. v. simplex ibi nunquam per extraneam verba. non. gl. d. loquens ita obscure quod nec se intelligunt nec ab alijs intelligi possunt nitentes mutatur verba iuris de claris in obscura debent omnia preferri per verba usitata et non per extranea seu magis. Item in gl. i. v. filii in. idem non. xxxv. di. sexto die. i. prima gl. et dicitur ab. h. quod filii creavit omnia in materia informi quod cum dicitur distinctio duxit in formam ut in primo. Item in gl. i. v. dicitur. ibi interpretatur sciens. vel secundum aliquos. i. deorsum ruens ut sic gerat in nomine quod habet in voluntate. nam nititur homines quos seducit deorsum ruentem aut admonet sursum ascendere. iuxta illud euangelij. si filii dei es mitte te deorsum. Item in gl. fi. h. gl. sententiam prius et non per se soluit. nam ut quod ex bono peccat malum quod angelus in se erat bonus. ut in littera et postmodum effectus est malus. gl. dicit hoc esse falsum quod ex bono peccat malum quod angelus peccavit per se sed hoc non ut solvere contrarium sed potius corroborare. nam si peccavit per se quod

malum peccavit ex bono. id dicitur quod deum non est effectus malus ex divina dispositione sed abutendo libero arbitrio si bene collato per deum. et illud arbitrium de se non erat malum. Item in gl. i. v. suggestio ibi non debeat teneri de hoc an ex consilio quod teneat. dicitur ut plene per glo. et dicitur in regula nullus ex consilio de re. iuris li. vi. et non. huius gl. quod deum non meretur sed demeretur et efficit peccator deum sciat mala in cordibus hominum hoc tamen facit ex invidia quod videtur quod homo creatus ex limo terre teneat charitatem quam ipse retinet neque ut est textus cum gl. i. c. uisus. xvj. q. ij. deum non. nunquam facit bonum nisi sed unum libero arbitrio ad malum. et quotidie deum et efficit peccator. ut non. gl. i. c. quod christus. xxij. di. Item in gl. i. v. dispoce i. fi. l. dicit aliter sed deo. quod creato Adam ad imaginem dei. xxxij. q. v. hec imago. et in statu virili de peni. di. ij. ad romanos. et Eva formata ex costate latere xxxij. q. v. mulierem. de consilio preceptis dicitur. Efficit et multiplicamini et replete terra. et ex his descendunt filii carnalem concupiscentiam excepto Iesu. Adam non fuit creatus sine homine et scia sua fuit formata sine scia ex late hominis et uixerunt iure naturali. et homo naturaliter erat duplex. nam quod dicitur erat ius naturale rationale quod tamen precebat ad homines. et continebat in illis duobus preceptis de quibus in glo. erat et ius naturale commune omnibus animantibus. quod mouebatur homines ex instinctu nature sicut etc. bruta ad precreationem liberorum et ad educationem et filia. ut huius. i. di. ius naturale. et huius iure naturali regebatur et per creationem de paradiso. postmodum incipientibus creaverit homines habuit locum illud. quod dicitur calcauerit pes tuus tuum erit. illi. de re. di. §. fere huiusmodi locum ius gentium secundum quod distincte sunt regiones obligationes iure futures iducte et filia. i. di. ius gentium. Et his iuribus uixerunt usque ad ipsos quo data fuit lex moysi et sic ante legem moysi habuimus tres leges. nam fuit ius naturale rationale et ius naturale commune et ius gentium postmodum repleto hominibus mundo multiplicata fuerunt scelera et per prius necessarium fuit ut lex daretur hominibus et emanavit lex mosaica. Item et prophetica. ut. i. di. humanum genus in fi. Soroncus rex fuit primus qui legem constituit et quod secundus et quis tertius et deinceps uide. vij. di. fuerunt. Noue autem leges emanauerunt a Constantino imperatore et successores eius. Et breuiter concludere quod tota sapientia civilis consistit hodie in quinquaginta libris per dactylarum atque fozz in quattuor libris institutionum i. xij. libris codicis i. ix. collationibus autem. et in libro feudorum. et sic in isto tempore habuimus tres leges. legem. i. mosaicam prophetica et ciuilem et tunc gratia. i. post aduentum christi emanavit lex euangelica. Item dicitur apertum in quibus consistit nouum testamentum. et ex ueteri et nouo consistit theologia que regit animas et religio fas in prelatone uiuentes. Sapientia uero civilis regit seculares siue laicos. unde clerici seculares egebant scia ut regerent spiritualia et temporalia. id emanavit scia canonica que opposita est ex theologia et sapientia ciuili. et sic tunc gratia huiusmodi tres leges. ut est lex euangelica applica et scia canonica. huiusmodi ergo ex predictis tria tpa. et. ix. leges et ex predictis huiusmodi ordinem cuiuslibet legis etc.

Una uero. Nota ex hac secunda parte quod una est ecclesia uniuersalis habet plura membra unum omnes ecclesie particulares sunt membra ecclesie unius que consistit in collectione fidelium. ut in. c. j. proximo sicut ex una arbore multi ramusculi procedunt et ex uno corpore multa membra. ad huius. vij. q. i. nouatiana. et hec est illa ecclesia que errare non potest. i. collectio omnium fidelium. nec potest deficere quod de orauit per ecclesiam. xxxij. q. i. loquitur. Item collige quod sub speciebus panis et uini in sacro altaris uacit continentur uerba corporis et sanguinis christi. unum est ibi illud corpus uerba quod assumpsit ex brata uirgine. et hoc uult dicitur deum dicitur huiusmodi iductum ad proficiendum mysterium unitatis ut accipiamus de suo. i. de sua carne quam ipse assumpsit de nostra. i. de brata uirgine maria. Item non. quod hoc sacramentum eucharistie non potest officium nisi sacerdos. hoc est commissum deo tamen sacerdotibus deum dicitur apostolis. hoc facite in meam commemorationem et ex hoc

dicit glo. nō. q̄ etiam nō posset papa p̄mittere nō fa-
cerdoti ut p̄ficiat corp̄ xp̄i i. c. puenit. lxxxv. di. nō
n. p̄p̄ papa aliqd̄ attētare p̄ dispōncm̄ diuinā. xxv.
q. v. sūt quidā. Et nō. q̄ sacerdos p̄ficiens d̄z eē rite
ordinatus. et dic̄ rite. i. s̄m̄ solēnitates ecclie. nā v̄bz
rite denotat solēnitatē et recte causā. ut nō. gl. i. l. ij.
ff. d̄ ioffi. testa. nō enī suffic̄ dic̄t̄ s̄s̄ p̄s̄biter nisi sit
ordinatus s̄z solēnitates ecclie. ¶ Nō. ibi s̄z clauēs ec-
clie. ar. q̄ due sūt clauēs ecclie. et dic̄t̄ quidā q̄ una ē
potestas; altera v̄o sc̄ie. q̄ d̄z eē d̄s̄cr̄et̄ h̄is exercitiū
clauis. Alij dic̄t̄ q̄ unica ē clauis. s̄. p̄t̄is. s̄z req̄r̄it
alia clauis ad exercitiū. et pro hoc. c. r̄ata est clauis d̄
excef. p̄ela. ubi de ea fit mētio in singlari. Alij dic̄t̄
q̄ una ē clauis i foro cōtēntioso alia in p̄niali. et uide
qd̄ nō. xx. di. i. p̄i. et. xxi. di. §. i. ¶ Nō. ibi q̄s̄ ip̄e con-
cessit aplis et. q̄ p̄t̄as ligandi et soluēdi fuit collata oī
b̄ aplis nō t̄m̄ Petro. dignitas uero p̄nificatus fuit
collata soli Petro. et uide bo. tex. cū gl. xxi. di. i. nouo.
¶ Et nō. q̄ largo s̄p̄to uocabulo sacerdotes dic̄t̄
successores ap̄loz. ut colligat̄ ibi eozūq̄ successores.
nā loquit̄ ibi d̄ p̄s̄biteris. q̄ refer̄t ad id qd̄. s̄. dix̄e
rar qd̄ solus sacerdos potat. et uide glo. nō. i. c. uide
tes. xij. q. i. q̄ dicit q̄ ep̄i dic̄t̄ successores ap̄loz re-
spectu dignitatis. religiosi respectu abdicatōis. p̄p̄z.
sec̄lares clerici respectu administratōis sacramētōz
oīa ista tria faciūt i aplis. hodie v̄o sūt i triplici statu
ecclie qd̄ nō. unde q̄libz sacerdos icōtinēti cū ordiat̄
h̄z p̄t̄atē ligandi et soluēdi s̄z illa ē ligata. un̄ n̄ h̄z illā in
actu exq̄ p̄p̄s̄ n̄ ē sibi cōmissus. s̄z oī icōtinēti hēbat
i habitu et i actu q̄ nō erāt d̄s̄t̄e parochie. xij. q. i.
c. i. xvi. q. i. §. ecce. ¶ Nota i v̄bo sacramētū. q̄ bap-
tismus collat̄ in forma ecclie p̄odest̄ tā parualis q̄
adulti. et nō. q̄ maximus est effectus baptismi. nā tol-
lit p̄c̄m̄ originale. Itē actuale adeo q̄ ēt pena dimit-
t̄. un̄ si icōtinēti deccederet baptizatus non sc̄t̄r̄t̄ pe-
nā ēt purgatorij. d̄. peni. di. vij. c. fi. et i hoc baptism̄
ē generalior et magis necessarius q̄ penitētia et corp̄
xp̄i. q̄ p̄ cōfessionē remittuntur p̄c̄a nō respectu pene.
q̄ si quis h̄ nō p̄ficiat p̄niam; patitur penam i purga-
torio. xxv. di. qualis uide gl. in. c. super eo de rapto.
¶ Item per corpus xp̄i t̄m̄ remittuntur p̄c̄a uenialia.
ut nō. i. q. i. interrogo sed p̄ baptismū remittunt̄ p̄c̄-
cata et pena p̄c̄i. et uide p̄ gl. xxxij. di. §. uic. et iō
per necessitatē huius sacramētī p̄t̄ a quocunq̄ reci-
pi in necessitate. et nō. duos effectus baptismi. primo
tollit p̄c̄a mō p̄dicto. 2o p̄parat hoīez ut nō possit ca-
dē quomin̄ reparē p̄ p̄nā. ¶ Ultimo nō q̄ n̄ solū
v̄zines et p̄nētes possūt puenire ad beatitudinē s̄z
ēt p̄iugati p̄ fidē rectā et opationē bonā. et sic nō suf-
ficiat fides sine opib̄. Quis aut̄ plus mereat an laic̄
honeste uiuēs i p̄iugio an clericus ēt honeste uiuēs.
uide glo. nō. in. de. i. de. reli. et uene. sanc. ¶ In gl.
i. v. una ibi p̄ duas naturas et. h̄ glo. obscure loquit̄
adeo q̄ Per. glosator huius cōp̄latōis iterrogatus
qd̄ uellet h̄c gl. r̄idit se ignorare s̄z cā posuerat. put-
i uenerat et sic h̄c glo. nō fuit Per. s̄z alterius antiqui
glosatoris s̄z Per. cā posuerat i hoc uolūc. Alij itell̄-
gūt et nō b̄n̄ diuersimode. Jo. an. dicit q̄ iclusio sc̄a i
archa hoc p̄ quā fuit saluatū gen̄ humanuz̄ habuit
designare iclusionē diuinitatis et humanitatē p̄ quāz
fuit saluatū genus humanū. et dū gl. dic̄ p̄ duas nās
exponit. s̄. ligni et aque. q̄ i saluatōne humane natu-
re fuit lignum. s̄. archa hoc cōfecta ex ligno; et aqua
q̄ regebat̄. Et dū glo. subijcit quoad opinionē et uita-
tē iō sic dicit q̄ multi sc̄i ut Ambrosius et alij hoc opi-
nati sūt. et ita ēt fuit uitas ut postea paruit. ¶ In gl.
i. v. ipassibilis. i. fi. et p̄ historiam que h̄ i. c. all. i. glo.
itelliges h̄c. figurado p̄ Isaac diuitatē. p̄ aricē hu-
manitatē. ¶ In glo. in. v. sub sp̄ibus. i. fi. et uide gl.
i. c. forte d̄ p̄c̄. di. q. q̄ ponit multas alias cās. ¶ In
glo. si. ibi non expedit hoī et. et sic uult glo. q̄ nō est

utile hoī accip̄t̄ uxorē et hoc p̄ onera matrimonij;
s̄z alio respectu ē utile. s̄. p̄ fornicationē cuitandā ut
sic cūter maius maluz̄. Hinc Aristoteles p̄sultus a
quodaz̄ adolefcēte an expedir̄ nubere. r̄idit cū p̄m̄
am acturū quodcūq̄ fecerit. uult dicere esse duruz̄ p̄
bere matrimonij. p̄pter onera m̄rimonij et q̄z ip̄edit
p̄t̄eplationē. It̄ dūz̄ ē n̄ p̄bere p̄p̄ stimulū carnis. et
iō dicebat illū p̄m̄ actuz̄ qd̄cūq̄ fecerit. qd̄ nō. ab.

D **Ammanus.** Pater et filius et
sp̄s̄ sc̄us ue
ra unione n̄ collectiua seu similitudinaria
sūt una cēntia s̄b̄a seu natura. q̄z substātia
n̄ ē ḡnans nec genita nec p̄cedēs. q̄z illi actus n̄ attri-
buūt̄ s̄b̄e s̄z p̄sonis. nec p̄ hoc i trinitate cōcluditur
q̄ternitas. Cōtrariū sentientes ut heretici s̄t cēfendi ni-
si ab erroz̄ respiscāt et correctiōi ap̄lice sedis se suppo-
nāt. h. d. Et diuidit̄ i duas p̄tes p̄ncipales. i. p̄tia re-
p̄bat doctrinā abbatis Joachini. In sc̄da ibi repro-
bam̄. dānat illā Almerici. P̄tia ps̄ fac̄ quīq̄z. p̄tio
reprob̄at opinionē ipsius ioachini p̄ maḡm̄ sn̄iarū
quā p̄sequit̄ exprimēdo motiua et ratiōes ipsi sc̄da
ibi nos at. approbat et p̄bat sn̄iaz̄ mḡri quā dānabat
ioachin̄. tertia ibi cū ergo. r̄idit auctoritatē qua p̄n-
cipal̄ mouebat̄ ioachin̄. quarta ibi siquis. dānat te-
nētes opi. ioachini. quinta ibi nullo. p̄t̄claf. p̄ mona-
sterio cui p̄fuit ioachin̄. ¶ Nō. p̄tio q̄ v̄ba dānam̄
et reprobamus ponūt̄ur hic ut diuersa. et dic̄ q̄. p̄p̄rie
dānare ē rem sine remedio sublcuādī tormentis seu
ignominie sn̄ialr̄ deputare. Reprobare v̄o ē rez̄ rōi
bus euidētib̄ reā facere. ut ponūt̄ur ad maiorē exag-
gerationē seu aggrauationē. s̄z p̄m̄ ē subtilius. ¶ 2o
collige uerā et catholicā opi. circa cēntiā trinitatē. Est
enī unica et v̄a cēntia s̄b̄a seu nā. v̄n̄ p̄z̄ nō h̄z s̄b̄am̄ se-
paratā a filio nec filius a p̄te nec sp̄s̄ sc̄us a p̄te et fi-
lio. nec p̄ hoc p̄cludit̄ quaternitas. q̄z q̄libz̄ illaz̄ p̄so-
naz̄ ē illa s̄ma cēntia s̄b̄a seu nā. v̄n̄ p̄sonē nō d̄nt
a s̄b̄a nec s̄b̄a differt a p̄sonis. pone exēplū i igne seu
i lumine i quo tria reperūt̄ur. v̄z splēdor ignis et ca-
lor. et h̄z unicū sit lumē diuersimode n̄ opant̄ illa tria
nā igni attribuit̄ usio: splēdori illuminatio: calori ca-
lectio. sic p̄z̄ filius et sp̄s̄ sc̄us sūt una s̄b̄a. s̄z d̄nt in
p̄sonis. iō legit̄ q̄ deus apparuit̄ i igne. ¶ Nō. duos
errores ist̄z̄ ioachini. p̄m̄ i co. q̄ p̄cludebat̄ Petruz̄
lōb̄ardū maḡs̄ sn̄iaz̄ inuere q̄ternitatē. n̄. n. p̄clude-
bat̄ q̄ternitatē. q̄z ut dixi i p̄cedēti nōbili illa res s̄ma
quā p̄cebat̄ Per. n̄ ē separata a p̄sois. et sic n̄ p̄cludit̄ q̄
teruitas. ¶ 2o erroz̄ i co. q̄ dicebat q̄ p̄z̄ et filij et sp̄s̄
sc̄us erāt unū n̄ v̄a unioē s̄b̄e s̄z collectiua seu similitu-
dinaria unioē. sic et fideles dicūt̄ unū n̄ v̄a unioē s̄b̄e:
s̄z unioē charitatē et eiusdē uolūtātē. qd̄ falsissimū ē. sic
multū caute. p̄bat̄ tex. i. v̄si. nos aut̄. nā filius habuit
s̄oāz̄ a p̄te ut ip̄emet testatus ē dū dixit. qd̄ dedit̄ mi-
hi p̄z̄ meus: manus ē oibus. n̄. n. possumus dicere q̄
h̄uit̄ p̄tē s̄b̄e. q̄z s̄b̄a diuina ē idiuisibilis. nec possum̄
dicere q̄ h̄uit̄ totā ita q̄ p̄z̄ nil sibi retinuerit. q̄z s̄m̄ h̄
desijs̄z̄ s̄b̄a p̄tis ergo necessario p̄cludēdū q̄ p̄z̄ totā
s̄b̄az̄ dedit̄ filio et totā sibi retinuit. Ex quo iser̄t̄ dare
q̄ unica ē cēntia ueracit̄ p̄tis et filij et sp̄s̄ sc̄i. Et p̄t̄
p̄nt̄ exēplū i lumine accenso aliud lumen accēdere:
et i doctore plene trāsser̄te sc̄iam. naz̄ totā trāssert̄ et
totā retin̄z̄. et ex hoc p̄cludit̄ 2o erroz̄. Et ex hoc 2o cō-
cludebatur tertū dūz̄ dicebat q̄ nulla res ēt̄ que fo-
ret̄ s̄ma cēntia s̄b̄a seu nā. ¶ Nō. ulterius duplicem
unionem. nā quedā uera quedā ē collectiua unio sic
multi lapides. Et nō. plures auctoritates h̄c ultimā
unionē. p̄b̄ates. et uide d̄ mltiplici unioē p̄ Per. d̄ tri-
no et uno. nā mltipli rep̄it̄ unio. ē. n. collectiua unio
cū mlti lapides p̄stituūt̄ unū accruū. Itē cōstitutua
cū mlti mēbra p̄stituūt̄ corp̄ et multe p̄tes unū totū.
Itē ē p̄iugatiua q̄ maritus et uxor dicūt̄ur una caro ē
tū illa unio n̄ v̄a sed p̄iugatiua. et uide glo. i. c. debitu
de big.

de biga. dicunt. n. una caro. qz dūgunt ad unā car
 nē percandā. Est unio natūa q̄ ex carne z anīa na
 scit unus hō. n. n. ē hō sine aīa ul' sine corpe sed ex
 aīa z corpe seu ex unione aīe z corpis efficit un' hō.
 Est unio potestativa qm hō vult n̄ instabilis sed cō
 stās sibi met n̄tē uniri. Est unio p̄sentanca cum p
 charitatē mltōz hōiūz ē cor unū. Est unio uotia cū
 hō oib' uotis adheret deo. Et ē unio dignatiua q̄
 Ips ex limo seu ex carne n̄ra assumpt' i p̄sonaz hu
 manā. In v. nos aut. nō qz cēntia sbā seu nā trī
 nitatē ē icomprehēnsibil. n. n. pōt p̄prehendi. qz h cēn
 tia n̄ fuit creata. z scire ē rez p cās cognoscere. nec in
 creaturis pōt regiri silē necessario p̄cludēs z rē d̄mō
 strās. qz n̄ pōt tāta silitudo notari iter creaturā z cre
 atorē qm maior dissilitudo sit. s̄ ut dixi pōt ad corā
 cē ponti exēplū i lumie. Itē nō qz noīa p̄tūa in
 masculio z feminio gñe denotāt distictionē in perso
 nis. in neutro uero gñe denotāt distictionē i sbā unō
 pōt dici qz ali' ē p̄ ali' ē fil' z aliud ē spūs scūs qz p
 sone sūt distictē. s̄ n̄ pōt dici qz aliud sit p̄ aliud filius
 alius spūs scūs. qz n̄ sūt diuersē sbē s̄z eiusdē. Itē
 collige qz fili' habuit sbām a p̄re ab eterno n̄ partēz
 s̄z totā. z p̄t ē sibi finitū totā. un̄ disticti sūt tres
 mōi gñatōis. duo repiunt i hūanis z i diuinis. In
 p̄rio mō sbā dāt p̄ p̄te z pro p̄te retinet. ut i gñatōe
 carnali. nā dat p̄t p̄tē sbē z p̄tē sibi retinet. In 2° mō
 p̄ modū refusiōis dāt totā sbā z nil retinet. ut cū aq̄
 p̄uertit i glaciē. iū illō. mater me genuit mox gignit
 ipa ex me. In 3° mō tota sbā dāt z tota retinet. ut i
 diuinis. z pōt ponit exēplū ut. s̄ dixi docētē z i lumī
 ne. Itē nō qz deō sic n̄ semp denotāt oīdā silitu
 dine. Itē i v. siqs. collige qz defēdētēs opi. repro
 barā sūt heretici. z dic qz graui' peccat defēdēs opi
 nionē reprobatā q̄ iucniēs. qz d̄fendēs errat z ultra
 suū errorē p̄bet alijs audaciā errādī. uide bo. tex.
 xxij. q. iij. q̄ alioz. Itē nō i v. i nullo. qz delictū p̄
 lau ē circa fidē cui nō cōicat capitulū nō p̄iudicat ipi
 capitulo seu ecclesie. de quo plene dixi i. c. j. d̄ do. et
 p̄u. Itē. ibi maxie qz h̄ dictio designat z denotat
 idē i casu p̄rio. vii. pp̄rie ista dictio maxie stat p̄pati
 ue ponēs idēz i casu p̄rio uide gl. i. c. ad abolēdā de
 fi. p̄lby. z i. c. sacro d̄ sen. ex. i. v. si laudabilis. Inqz
 n̄ hec dictō maxie stat iprop̄ie z ponit p̄ tm. xi. di.
 illō. xi. q. iij. siqs. ep̄s. z utrobiz reperies plures cō
 cor. nā sēsus hū' lre ē qz delictū Boachini n̄ dz obel
 se monasterio cuius fuit iustitior maxie cū ip̄e scripta
 corrigēda submisit dispōni sedis aplice. q̄si inuar p̄
 hāc dictionē maxie. qz idē ē si n̄ submisit se dispōsi
 tōi sedis apostolice q̄nqz hec dictō maxie sup̄abūdat
 ut in auct. d̄ iudi. i. p̄i. z ibi p̄ gl. colla. vi. Et ex hoc
 z ex tex. nō. qz dānato auctore ut heretico n̄ dānātur
 oīa eius opa. nā tenēdo dictionē maxie pp̄rie p̄z qz
 Boachinus fuerit hereticus mōaliter n̄ cuius fuit
 ip̄e iustitior n̄ dānāt. z hoc iō qz iustitior regularis n̄
 h̄z auctoritatē ab iuctore s̄z p̄cipalitē a papa q̄ iustu
 tōem approbat. ut in. c. si. de reli. do. z d̄ hac mā dic
 ur plene nō. i. c. fraternitatis de hereti. xxvij. di. si
 quid ueri. z nō hic tex. ibi i hac p̄te zc. Itē ex fine
 lre qz diabol' appellat p̄t mēdaciū. z d̄z p̄t quasi pa
 rator seu iuctoz dū dixit. Nequaquā moricmī s̄z cri
 tis sicut dij hēnē. iij. z sic diabol' fuit p̄im' qui d̄
 xit mēdaciū. q̄nqz appellat antiqu' hōllz. ut in. c. nō
 magno ne de. ul' mo. q̄nqz v̄sūt' hōllz. xvi. q. ij. uifis
 q̄nqz lup' rapax. j. de elec. ne. p̄ defectu. q̄nqz inimic'
 hōiūz i. c. l̄z d̄ elec. q̄nqz seminator discordie ut i de.
 ad n̄fz d̄ hereti. q̄nqz simpliciat appellat diabol' seu
 demon. ut. s̄. c. p̄xi. In gl. j. i. h̄c gl. declara p̄
 glo. j. i. v. nec genita. In gl. i. v. n. n. i. si. hoc n̄ plz
 Jo. an. z h̄n. vii. vitas ē qd̄ midz. j. i. v. cū g'. z ibi et
 hoc tenet gl. z forte hec glo. p̄cessit ex errore scripto
 rā. z hoc teneas l̄z p̄. z Ab. dicāt qd̄ midet i v. nos

aut. qd̄ n̄ ē uerū qz ibi p̄bat et approbat opi. De. s̄z
 r̄ndet i v. cū g'. In gl. i. v. nec genita ibi notiona
 lia z appellat notōnalia s̄z Jo. an. qz p̄sonas not
 ficāt ut p̄z ēt i declaratōe quā ponit gl. i. si. In ca
 gl. ibi. teneant adiectiue zc. z dicēdū qz adiectiue d̄f te
 neri qm uenit ad q̄lificādū z restringēdū. ut si dico pe
 tr' alb' excludo ab alio petro albedinē. substātiue te
 net qm notat h̄ cē i substātia. ut si dico petr' ē qd̄ al
 bū. n̄ nego i alijs albedinē s̄z supponā i isto. ita si di
 co p̄f ē gnāns h̄n dico. siue teneat hoc nom̄ gnāns
 adiectiue seu substātiue. qz si teneat adiectiue exclu
 do gnātionē a filio z spū scō. si tenet substātiue ē va
 pp̄o. qz p̄f ē qd̄ gnāns z h̄z i se substātia i q̄ ē quid
 gnāns. si vō dico substātia diuina ē gnāns. si gnāns
 tenet adiectiue ē falsa p̄positio. qz substātia diuina n̄
 ē diuisibil' z excludere gnātionē a p̄fē si vō tenet sub
 stātiue vā ē p̄positio. qz substātia diuina ē qd̄ gnāns
 qz ē ibi p̄f q̄ gnāt. In gl. in. v. flozēsi. ibi z si bona
 cētē reprobarēt zc. pōdera gl. qz ut p̄ tex. nā hic
 monasteriū cui' ioachin' fuit iustitior nō reprobat
 nec fuisse reprobatū ēt si ioachin' stetit i p̄nacia
 ut colligit ex dictione maxie tenēdo eā pp̄e sic dixi i
 nō. Itē ut p̄ tex. v. siqs. ibi i hac p̄te zc s̄z dic ut p̄
 dixi qz dānāt i p̄nitiā oīa opa auctoris dānati ut n̄
 habeant auctoritatē ex auctore dānato. s̄z p̄nt reci
 pi et defendi sicut recipiuntur et defenduntur alia bo
 na. nam ueritas non mutatur licet auctor reprobat'
 in aliqua parte fuerit eam sequer'. et dic ut nō. in p̄
 all. c. fraternitatis et i. d. c. siqd̄ ueri. Nicola' Ab.

De constitutionibus. Rica.

Dec Rica pōt ad p̄cedētia z sequētia sic cōtinu
 ari. Tractaturus auctor de iure p̄misit de sūma trī
 nitate p̄ sui opis fundamēto. qz ubi sūdamētū deficit
 nihil sup̄edificari pōt. i. q. j. cū Paul' z qz oē ius p̄stat
 ex scripto z n̄ scripto. Insi. de. iu. nā. gē. z ci. s̄. p̄stat
 z. i. di. s̄. cū itaqz. ius at̄ scriptū ē certius z nobilitius.
 Ideo auctor p̄misit de iure scripto. f. de p̄stitutōibus
 z postea d̄ iur' nō scripto. f. de p̄suetu. Circa Rica
 p̄ declaratōe ipsius z materie q̄ro de tribus. Primo
 qd̄ sit p̄stitutō. 2° un̄ dīcat. 3° an ad cē legis seu p̄stō
 nis req̄rat scriptura. Circa p̄mū dicēdū qz p̄stitu
 tio pōt capi stricte z large. p̄mo mō p̄stō pp̄e ē quod
 princeps statuit. ut in. c. p̄stitutio. ij. di. Large vō su
 mē p̄ oī iure scripto ēt inferior'. et ita sumit h̄c. nā
 sub Rica de cōsti. auctor tractat nedū de statut' p̄nā
 p̄i s̄z ēt inferior'. ut. j. c. cū oēs et. c. cū. Ad. z qz ita
 large sumat dari' p̄bat. j. di. s̄. cū itaqz pōt ēt h̄ su
 mi p̄mū modū et tūc oportz dici qz nigrū sit ge
 nerali' rubro. nec hoc iustitiatū ut p̄z. C. ēt ob chiro.
 pe. als' pignus detineri posse. super. Rica. et sup̄ Ri
 ca de offi. dele. li. vi. iuncto. c. si. Quoad s̄z unde
 d̄f cōstō dic qz a cō qd̄ ē sil. et statuitio et quatenus
 refertur ad cōstitutionem p̄ncipis dic qz d̄f p̄stō q̄
 si cōis ul' siml' statuitio. qz lex dz cē cōis oib' et nō p̄
 certas p̄sonas. iij. di. erit aut lex. hic nō. diē. Par.
 i. l. oēs ppli. ff. d̄ iusti. z iu. qz si p̄stō sit p̄ certā p̄sonā
 si p̄redit ex ea lesionē licite appellat' p̄ que sit p̄stō ēt
 si loquat p̄ v̄ba gñalia. ar. i. l. i. s̄. solz. ff. qm̄ appel.
 lit. z p̄babl' diē qz q̄p p̄stō loq̄t p̄ v̄ba gñalia si n̄
 ex p̄ccur' pōt colligi qz sit edita i odiū certe p̄sone
 pōt a tali p̄stōe appellari. ar. l. j. ff. de do. excep. ubi
 succurrit p̄ dolū adissū i. l. p̄dēda z p̄ h̄ dicto Par.
 allego bo. tex. i ar. j. e. cū oēs. z h̄ dictū tene mēti. ul'
 pōt dici p̄stō a cō qd̄ est sil' qz princeps p̄dit p̄stōnē d̄
 p̄silio suo. p̄cerū z iudiciū. ut. l. huānū. C. de legi. si
 vō p̄stō sumat large dic qd̄ d̄z a cō qd̄ ē sil' qz oēs d̄ cō
 gregatōe similitatū. Quoad trū an scripta sit
 de sbā legis uarie fuerūt opi. iter legistas. utō p̄ Jo.
 an. in reglā nemo pōt ad ip̄sibile. de reg. iu. li. vi. i